P9_TA(2021)0055

Rwanda, případ Paula Rusesabaginy

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. února 2021 o Rwandě – případ Paula Rusesabaginy (2021/2543(RSP))

(2021/C 465/14)

Evropský parlament,

— s ohledem na svá předchozí usnesení o Rwandě,

— s ohledem na Všeobecnou deklaraci lidských práv,

— s ohledem na Africkou chartu lidských práv a práv národů,

— s ohledem na Zásady a pokyny týkající se práva na spravedlivý proces a právní pomoc v Africe,

— s ohledem na Úmluvu OSN proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání,

— s ohledem na Mezinárodní pakt o občanských a politických právech, který Rwanda ratifikovala v roce 1975,

— s ohledem na minimální pravidla OSN týkající se zacházení s vězni (pravidla Nelsona Mandely) ve znění z roku 2015,

— s ohledem na Kampalskou deklaraci o podmínkách v afrických věznicích,

— s ohledem na dopisy Úřadu vysokého komisaře OSN pro lidská práva (OHCHR) ze dne 30. září 2020 vládám Rwandy a Spojených arabských emirátů (SAE) ve věci mandátů zvláštního zpravodaje pro mučení a jiné kruté, nelidské či ponižující zacházení nebo trestání, pracovní skupiny pro svévolné zadržování, pracovní skupiny pro nucené nebo nedobrovolné zmizení a zvláštního zpravodaje pro prosazování a ochranu lidských práv a základních svobod v rámci boje proti terorismu,

— s ohledem na dohodu z Cotonou,

— s ohledem na závěry všeobecného pravidelného přezkumu situace ve Rwandě vydané Radou OSN pro lidská práva dne 25. ledna 2021 v Ženevě,

— s ohledem na akční plán EU pro lidská práva a demokracii na období 2020–2024,

— s ohledem na Vídeňskou úmluvu o konzulárních stycích z roku 1963,

— s ohledem na prohlášení organizace Human Rights Watch ze dne 10. září 2020 s názvem „Rwanda: nucené zmizení Paula Rusesabaginy“,

— s ohledem na prohlášení organizace Human Rights Watch ze dne 1. února 2021 s názvem „OSN: země upozorňují na porušování práv ve Rwandě“,

— s ohledem na čl. 144 odst. 5 a čl. 132 odst. 4 jednacího řádu,

A. vzhledem k tomu, že přísné zákony Rwandy v oblasti sdělovacích prostředků, které byly přijaty v období po genocidě v roce 1994, mají pod vládou prezidenta Paula Kagameho nadále nepříznivý dopad na svobodu projevu; vzhledem k tomu, že vláda ve Rwandě zatýká, zadržuje a stíhá kritiky a vládní oponenty v politicky motivovaných procesech a opakovaně vyhrožuje osobám mimo zemi, přičemž již došlo k případům fyzického napadení a dokonce zabití;

Čtvrtek 11. února 2021

B. vzhledem k tomu, že v globálním indexu svobody má Rwanda 22 bodů ze 100 ([1]) a je klasifikována jako „nesvobodná země“; vzhledem k tomu, že represe ze strany Rwandy mimo její území jsou mimořádně rozsáhlé, pokud jde o taktiku, cíle a zeměpisný dosah, a zahrnují digitální hrozby, spywarové útoky, zastrašování a obtěžování rodinných příslušníků, kontroly mobility, vydávání osob a vraždy; vzhledem k tomu, že vláda od roku 2014 fyzicky cílila na Rwanďany nejméně v sedmi zemích;

C. vzhledem k tomu, že genocida Tutsiů ve Rwandě, která si vyžádala 800 000 až 1 milion obětí, jež byly krutým způsobem zavražděny jen proto, že byli příslušníky tutsijského etnika, a kterou doprovázel masakr Hutuů, kteří se proti tomuto vyhlazování postavili, má nadále dopad na tuto zemi i celý region;

D. vzhledem k tomu, že genocida a občanská válka, která postihla Rwandu v roce 1994, má nadále negativní vliv na stabilitu celého regionu;

E. vzhledem k tomu, že dne 31. srpna 2020 byl v Kigali zatčen obhájce lidských práv, belgický občan a obyvatel Spojených států Paul Rusesabagina na základě třinácti obvinění včetně financování terorismu, ozbrojené loupeže, únosu, žhářství, pokusu o vraždu, fyzického násilí a napadení; vzhledem k tomu, že čtyři z těchto obvinění byla zrušena a zbývající obvinění se týkají událostí, k nimž došlo v oblasti Nyaruguru v červnu 2018 a v oblasti Nyamagabe v prosinci 2018;

F. vzhledem k tomu, že pan Rusesabagina byl ředitelem hotelu des Mille Collines v Kigali během genocidy v roce 1994, kde poskytl útočiště a ochranu 1 268 Tutsiům a umírněným Hutuům, kteří prchali před smrtí; vzhledem k tomu, že pan Rusesabagina je mezinárodně uznávaný lidskoprávní aktivista, jehož příběh byl převyprávěn ve filmu *Hotel Rwanda*; vzhledem k tomu, že za tyto záslužné činy mu byla v roce 2005 udělena Prezidentská medaile svobody;

G. vzhledem k tomu, že v roce 2006 pan Rusesabagina založil politickou stranu PDR-Ihumure (Strana pro demokracii ve Rwandě) a v současné době předsedá Hnutí za demokratickou změnu (MRDC) – koalici, jejímž je PDR-Ihumure členem; vzhledem k tomu, že Národní osvobozenecká fronta (FLN), která je ozbrojeným křídlem PDR-Ihumure, se v roce 2018 přihlásila k sérii ozbrojených útoků;

H. vzhledem k tomu, že dne 27. srpna 2020 byl pan Rusesabagina nuceně a za nejasných podmínek převezen z Dubaje do Kigali a znovu se objevil až 31. srpna 2020 v sídle Rwandského úřadu pro vyšetřování (RIB); vzhledem k tomu, že rwandský soud oznámil, že pan Rusesabagina byl zatčen na mezinárodním letišti v Kigali, což je v rozporu s dřívějším policejním prohlášením, v němž se uvádí, že byl zatčen na základě „mezinárodní spolupráce“; vzhledem k tomu, že orgány Spojených arabských emirátů jakoukoli účast na jeho předání a následném zatčení odmítají; vzhledem k tomu, že zákonné zadržování a předání podezřelého z jedné země do druhé za účelem trestního stíhání by mělo být prováděno prostřednictvím vydávacího řízení, na které dohlíží nezávislý soud;

I. vzhledem k tomu, že panu Rusesabaginovi byl odepřen přístup k právnímu zástupci dle jeho volby; vzhledem k tomu, že mezinárodním právníkům, které si vybral pro svou obhajobu, jsou stále odpírána nezbytná oprávnění k jeho zastupování;

J. vzhledem k tomu, že obžaloba pana Rusesabaginy, jeho spis a další dokumenty nezbytné pro přípravu jeho obhajoby byly dne 23. prosince 2020 zabaveny ředitelem věznice v Mageragere; vzhledem k tomu, že ředitel této věznice byl dne 8. února 2021 zatčen; vzhledem k tomu, že hlavní líčení s panem Rusesabaginou a 19 dalšími osobami obviněnými z vazeb na teroristické organizace bylo odloženo na 17. února 2021; vzhledem k tomu, že oficiálním důvodem tohoto odkladu je to, že rwandská vláda se nemůže setkat se svým právním zástupcem vzhledem k omezením souvisejícím s onemocněním COVID-19;

K. vzhledem k tomu, že rodina pana Rusesabaginy má vážné obavy o jeho zdravotní stav, neboť prodělal rakovinu a užívá léky na předpis kvůli kardiovaskulárnímu onemocnění; vzhledem k tomu, že léky, které jeho rodina poslala diplomatickou cestou prostřednictvím Velvyslanectví Belgie ve Rwandě, nebyly panu Rusesabaginovi údajně nikdy podány; vzhledem k tomu, že mu je podáván lék předepsaný rwandským lékařem, aniž by věděl, jakou léčivou látku obsahuje;

([1]) Jak uvádí Freedom House v přehledu „Svoboda ve světě 2020“.

1. odsuzuje nucené zmizení a nezákonné vydání Paula Rusesabaginy a jeho zadržování v izolaci;

2. zdůrazňuje, že nucené zmizení pana Rusesabaginy ve dnech 27. až 31. srpna 2020 je porušením závazků Rwandy vyplývajících z Mezinárodního paktu o občanských a politických právech (články 6 a 9), Úmluvy proti mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání (články 2 a 16) a Všeobecné deklarace lidských práv (článek 9);

3. připomíná, že vydání podezřelého do jiné země by mělo být provedeno výhradně prostřednictvím vydávacího řízení s nezávislým dohledem, aby byla zaručena zákonnost žádosti o vydání a aby bylo zajištěno, že budou v dožadujícím státě plně zaručena práva podezřelého na spravedlivý proces;

4. odsuzuje omezení základních práv a svobod ze strany rwandských orgánů a svévolné využívání vyšetřovací vazby k potlačování nesouhlasu, aniž by byly panu Rusesabaginovi poskytnuty minimální záruky spravedlivého procesu a byl mu umožněn pravidelný kontakt s rodinou;

5. vyzývá rwandské orgány, aby poskytly úplné a podložené informace o tom, jak byl pan Rusesabagina zadržen a převezen do Kigali; žádá nezávislé, transparentní a důvěryhodné mezinárodní vyšetření převozu a zatčení pana Rusesabaginy;

6. vyjadřuje hluboké znepokojení nad porušováním práv pana Rusesabaginy; naléhavě vyzývá rwandské orgány, aby panu Rusesabaginovi umožnily spravedlivé a veřejné slyšení před příslušným nezávislým a nestranným soudem uplatňujícím mezinárodní lidskoprávní normy; připomíná rwandské vládě, že je její povinností zaručit základní práva včetně přístupu ke spravedlnosti a práva na řádný proces, jak vyplývá z Africké charty a dalších mezinárodních a regionálních lidskoprávních nástrojů, mimo jiné Dohody z Cotonou, a zvláště článků 8 a 96 této dohody; vyzývá rwandské soudnictví, aby panu Rusesabaginovi urychleně zajistilo spravedlivé odvolací řízení, které bude splňovat normy stanovené rwandskými a mezinárodními právními předpisy;

7. žádá, aby byly panu Rusesabaginovi umožněny důvěrné konzultace s právním zástupcem dle jeho volby a pravidelný a bezpečný kontakt s rodinou; připomíná rwandským orgánům, že pan Rusesabagina má právo na plný přístup ke své obžalobě, spisu a dalším dokumentům, aby mohl napadnout zákonnost svého zatčení; připomíná právní zásadu presumpce neviny;

8. vyjadřuje vážné obavy o zdravotní stav pana Rusesabaginy, zejména s ohledem na to, že případná nákaza onemocněním COVID-19 může vážně ohrozit jeho život; vyzývá rwandskou vládu, aby za všech okolností zaručila fyzickou integritu a duševní pohodu pana Rusesabaginy a umožnila mu užívat jeho obvyklé léky; vyzývá rwandskou vládu, aby v souladu s požadavkem belgické ministryně zahraničních věcí ze dne 4. února 2021 umožnila sledování jeho zdravotního stavu lékařem v Belgii; dále vyzývá rwandskou vládu, aby zajistila odpovídající zdravotní péči pro všechny vězně;

9. odsuzuje politicky motivované soudní procesy, soudní stíhání politických oponentů a předjímání výsledku soudních řízení; naléhavě vyzývá rwandské orgány, aby zajistily oddělení správních, legislativních a soudních pravomocí, a zejména nezávislost soudnictví; vyzývá Rwandu, aby otevřela svou politickou sféru a zlepšila dodržování lidských práv; očekává, že Rwanda provede doporučení všeobecného pravidelného přezkumu vydaná Radou pro lidská práva dne 25. ledna 2021 v Ženevě;

10. vyzývá rwandskou vládu, aby respektovala a plně podporovala právo protestovat, právo na svobodu projevu a právo na svobodu shromažďování a aby se nesnažila tato práva omezovat;

11. vyzývá rwandskou vládu, aby ratifikovala Mezinárodní úmluvu na ochranu všech osob před nuceným zmizením a Římský statut a stala se členským státem Mezinárodního trestního soudu; naléhavě vyzývá Rwandu, aby umožnila obnovení návštěv podvýboru OSN pro předcházení mučení a jinému krutému, nelidskému či ponižujícímu zacházení nebo trestání; vyzývá rwandské orgány, aby urychleně přepracovaly své prohlášení, které umožňuje fyzickým osobám a nevládním organizacím předkládat stížnosti Africkému soudu pro lidská práva a práva národů, a aby toto prohlášení znovu uvedly v platnost;

12. vyzývá Evropskou unii, aby neprodleně přijala opaření s cílem zajistit vyšetření zákonnosti zatčení a soudního řízení s panem Rusesabaginou a a s cílem zaručit jeho práva jako občana EU ve všech fázích tohoto procesu; vyzývá delegaci EU ve Rwandě a diplomatická zastoupení členských států, zejména Velvyslanectví Belgie ve Rwandě, aby sledovaly soudní proces s panem Rusesabaginou, navštívily pana Rusesabaginu ve vězení a upozorňovaly na jeho případ při jednáních s rwandskými orgány;

Čtvrtek 11. února 2021

13. vyzývá Evropskou službu pro vnější činnost, Komisi a zvláštního zástupce EU pro lidská práva, aby posílili dialog s Rwandou na nejvyšší úrovni v oblasti lidských práv s cílem zajistit, aby tato země dodržovala své dvoustranné a mezinárodní závazky; zdůrazňuje, že v rámci mezinárodní rozvojové pomoci poskytované Rwandě je nutné klást mnohem větší důraz na otázky lidských práv, právního státu a transparentní a vstřícné správy věcí veřejných;

14. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi, místopředsedovi Evropské komise, vysokému představiteli Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku, členským státům EU, zvláštnímu zástupci EU pro lidská práva, vysoké komisařce OSN pro lidská práva, generálnímu tajemníkovi OSN, orgánům Africké unie, Východoafrickému společenství, Smíšenému parlamentnímu shromáždění AKT-EU, Panafrickému parlamentu, obhájcům Paula Rusesabaginy a prezidentovi a parlamentu Rwandy.